

1. De Nationale Bank als onderneming

1.1 Markante feiten

In 2014 werd de strategische denkoefening 'NBB 2020' op touw gezet. Ze had tot doel te onderzoeken hoe de activiteiten en de werkmethodes van de Bank moeten worden aangepast om te kunnen inspelen op de interne en externe ontwikkelingen waarmee deze onvermijdelijk zal worden geconfronteerd. Die rationalisatie-inspanning komt tot uiting in de ontwikkeling van de taken van de Bank en, bijgevolg, zowel in het beheer van haar gebouwenbestand als in het verloop, het profiel en de aanstelling van haar personeel. De vermindering van het aantal vestigingen en de verkoop van de desbetreffende gebouwen passen, net als de herwaardering van bepaalde gebouwen van de hoofdzetel, in dat kader. Zoals hierna wordt vermeld in het hoofdstuk 1.2, over human resources, beoogt de Bank in 2020 een personeelsbestand van 1 700 voltijdse equivalenten. De ontwikkeling van haar taken, met name de nieuwe vereisten inzake prudentieel toezicht, nopen eveneens ertoe jonge werknemers te blijven aantrekken en bepaalde teams te versterken.

Prudentiële functies en financiële stabiliteit – ingezet personeel

Het 'Verslag 2016 – Economische en financiële ontwikkeling' van de Bank omvat een uitgebreid deel over prudentiële regelgeving en prudentieel toezicht. Sinds de hervorming van het financieel toezicht in België op 1 april 2011 is het aandeel van personeelsleden die rechtstreeks betrokken zijn bij macro- en microprudentieel toezicht, oversight op financiëlemarktinfrastructuren, en herstel en afwikkeling in het totale personeelsbestand van de Bank in belangrijke mate toegenomen. Deze toename is het gevolg van de gewijzigde toezichtsarchitectuur in de bankenunie en de invoering van nieuwe regelgeving voor

financiële instellingen, financiëlemarktinfrastructuren en verzekeringsondernemingen. Het is de ambitie van de Bank niet alleen toezicht uit te oefenen over de instellingen maar zeker ook hen te begeleiden bij het zich conformeren aan nieuwe regels, zoals de Solvabiliteit II-wet. Een van de instrumenten die de Bank daarvoor aanwendt, zijn circulaire's. Deze circulaire's verschijnen ook op de website van de Bank.

Het toezichtsbudget van de Bank is dus vanaf 2011 zeer betekenisvol opgetrokken, onder meer om de nieuwe bevoegdheden passend te kunnen uitoefenen, maar ook om de bijdrage van de Bank in de personeelsomkadering van het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (GTM of Single Supervisory Mechanism – SSM) op een peil te brengen dat in overeenstemming was met benchmarks van de Europese Centrale Bank. De nationale toezichtshouders leveren immers een belangrijke bijdrage in het dagelijks toezicht op banken, ook op instellingen die als belangrijk worden beschouwd en daarom onder direct toezicht van de ECB staan.

Bij de hervorming van het financieel toezicht in België nam de Bank ongeveer 190 medewerkers over van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA), die op die datum haar naam veranderde in Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA). Hun knowhow was cruciaal om de continuïteit van het toezicht op banken, beursvennootschappen en verzekeringsondernemingen te verzekeren.

Intussen beschikt de Bank over een personeelskader van ruim 320 voltijdse equivalenten (VTE) voor financieel toezicht. Dit personeelsbestand is verdeeld over het toezicht op de banken en de beursvennootschappen (24%), op verzekerings- en herverzekeringsondernemingen (17%), op marktinfrastructuren en oversight (11%), specifieke operationele functies zoals on-site inspecties en

modelvalidatie (24%), prudentieel beleid en macroprudentieel toezicht (21%) en de afwikkeling (3%).

Eind 2016 waren 107 VTE rechtstreeks toegewezen aan het microprudentieel toezicht op de banken, wat een toename betekent van 40% tussen 2011 en eind 2016. Deze 107 banktoezichthouders zijn verdeeld over het off-site toezicht (80 VTE), de on-site inspecties (20 VTE) en de cel voor het voorkomen van witwassen en financieren van terrorisme ('anti-money laundering' of 'AML') (7 VTE).

Op basis van de principes van het risk-based toezicht en in overeenstemming met de afspraken met de Europese Centrale Bank over de middelen die de Bank inzet voor het toezicht op de belangrijke instellingen via de Joint Supervisory Teams, was de verdeling van de off-site toezichtsmiddelen op 1 september 2016 als volgt:

- 65% voor de belangrijke instellingen;
- 16% voor de minder belangrijke instellingen en de niet-EU bijkantoren;
- 19% naar transversale en ondersteunende functies binnen het operationele banktoezicht.

Met betrekking tot de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen werden 72 VTE eind 2016 ingezet voor het microprudentieel toezicht, dat is een toename met ongeveer 38% sinds 2011. Die 72 personen werden verdeeld over het off-site toezicht (54 VTE), de on-site inspecties (16 VTE) en de cel ter voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (2 VTE).

Dat de Bank meer dan 300 medewerkers rechtstreeks inzet voor financieel toezicht, heeft natuurlijk ook zijn weerslag op de activiteit van een aantal ondersteunende entiteiten (zoals ICT en human resources) en logistieke diensten.

Bestrijding van het witwassen van geld en financiering van terrorisme

In haar verslag 2015 maakte de Bank gewag van haar eerste beslissingen om te voldoen aan de verwachtingen inzake de strijd tegen het witwassen van geld en het financieren van terrorisme die de financiële actiegroep (FAG) heeft geformuleerd in het in april 2015 gepubliceerde evaluatieverslag over België. Via die beslissingen werd enerzijds de uitoefening van die bevoegdheid gereorganiseerd, door de human resources die werden toegewezen aan de conceptuele aspecten van die activiteit en aan het toezicht op afstand van de desbetreffende financiële instellingen, bijeen te brengen in een gespecialiseerde groep. Anderzijds werd besloten zowel de human resources die worden ingedeeld bij deze gespecialiseerde groep

als die voor de inspecties bij de desbetreffende financiële instellingen, geleidelijk te verhogen.

Die beslissingen werden van toepassing in 2016: de nieuwe groep heeft dus in ruime mate bijgedragen tot de reactie van de Bank op de terroristische aanslagen van november 2015 in Parijs en van maart 2016 in Brussel, alsook op de publicatie van de Panama Papers door het International Consortium of Investigative Journalists in april 2016. De groep diende aldus een belangrijke horizontale toezichtsactie uit te voeren bij alle financiële instellingen om na te gaan of ze hun verplichtingen inzake de bevrozing van tegoeden van terroristen en hun organisaties naleven. Ze werd bovendien van dichtbij betrokken bij de analyse van de onthullingen in de Panama Papers en bij de daaropvolgende controles. Tegelijkertijd werd haar medewerking gevraagd in verband met de wijzigingen in het Belgische wettelijke kader voor de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, om dat in overeenstemming te brengen met de vierde Europese richtlijn en de internationale normen van de FAG ter zake.

Kwaliteitsbewaking van prudentieel toezicht

In het departement dat belast is met het prudentieel toezicht en de financiële stabiliteit, werd een nieuwe cel 'Quality Assurance' opgericht, die moet nagaan of het financieel toezicht van de Bank voldoet aan de kwaliteitsvereisten ter zake. Deze omvatten vier dimensies: homogeniteit en consistentie, naleving van de termijnen, inhoud en, ten slotte, compliance met het regelgevend kader en de goede praktijken die een effectief, efficiënt en strikt toezicht bevorderen. De Bank wil aldus het internecontrolesysteem verstevigen dat haar in staat stelt een financieel toezicht van hoge kwaliteit te waarborgen en, hierbij aansluitend, de naleving van de prudentiële verplichtingen door de ondernemingen in haar toepassingsgebied versterken.

Het interventiegebied van die nieuwe functie omvat alle activiteiten inzake financieel toezicht van de Bank, zowel in haar hoedanigheid van afwikkelingsautoriteit als in haar hoedanigheid van autoriteit die belast is met de aspecten inzake regelgeving en macro- en microprudentieel toezicht. In de context van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme, dat werd bepaald als de prioriteit voor deze nieuwe cel, werkt ze samen met haar tegenhangers bij de Europese Centrale Bank en bij andere nationale autoriteiten. De Bank heeft de cel 2 voltijdse equivalenten toegewezen tijdens de opstartfase van de werkzaamheden. Zodra deze op kruissnelheid komen, zullen de middelen geregeld worden herbeoordeeld.

Dataroom ter beschikking van de Parlementaire Onderzoekscommissie over Optima Bank

De rechtbank van koophandel Gent, Afdeling Gent, heeft Optima Bank op 15 juni 2016 failliet verklaard. Zoals omstandig toegelicht in het prudentieel deel van het 'Verslag 2016 – Economische en financiële ontwikkeling' van de Bank, werd de geleidelijke afbouw van de bankactiviteiten van Optima Bank begin 2016 verstoord door de vaststelling van onregelmatigheden die leidden tot een vertrouwensbreuk tussen de Nationale Bank en de leiding van Optima Bank. De Nationale Bank trof een aantal maatregelen die naderhand door berichten in de media publiek werden en uiteindelijk bij ontstentenis van honoreren van de engagementen van de hoofdaandeelhouder tot het faillissement van de bank leidden.

Op 7 juli 2016 besliste de Kamer van volksvertegenwoordigers een onderzoekscommissie te belasten met het onderzoek over de oorzaken van het faillissement van Optima Bank en de eventuele belangenvermenging tussen de Optima Bank en openbare besturen. De opdracht van de onderzoekscommissie bestond er onder meer in te onderzoeken hoe Optima Bank in november 2011 Ethias Bank kon overnemen, welke omstandigheden leidden tot het faillissement van Optima Bank en de verantwoordelijkheden van het management, de bestuurders, de commissaris-revisoren en de aandeelhouders van de bank. De onderzoekscommissie moest ook onderzoeken of de toezichthouders voldoende controle hebben uitgeoefend en adequaat hebben gereageerd op het functioneren van de Optima Bank, en of de extra middelen die de toezichthouders na de bankencrisis kregen voldoende zijn. Het was de bedoeling dat de onderzoekscommissie haar verslag tegen einde maart 2017 zou indienen maar die termijn werd verlengd tot einde juni 2017.

Op vraag van de onderzoekscommissie heeft de Nationale Bank haar volledige administratieve dossier ter beschikking gesteld. Gelet op het beroepsgeheim van de Bank en met het oog op het vrijwaren van de confidentialiteit van de prudentiële informatie, heeft de Bank in haar gebouwen daartoe een dataroom geopend. De leden van de onderzoekscommissie konden er kennis nemen van alle stukken en aantekeningen maken, zonder er evenwel een kopie of een reproductie van te mogen vragen of maken. In de dataroom lag ter inzage voor de leden een omstandig verslag over de manier waarop de Bank het toezicht op Optima Bank heeft uitgeoefend, dat zowel de tijdslijn van het dossier verduidelijkt, als toelichting verstrekt over de talrijke prudentiële acties ondernomen door de Nationale Bank vanaf april 2011 (datum waarop zij het prudentieel toezicht overnam van de CBFA) tot de datum van het faillissement. De dataroom bevatte daarnaast

een database met alle relevante stukken van het dossier in digitaal formaat, met inbegrip van beeld- en geluidsbestanden. Deze dataroom werd begin september 2016 toegankelijk en zou open blijven zolang de onderzoekscommissie dit vroeg.

Een verslag over toezicht op financiëlemarktinfrastructuur

Het Directiecomité van de Bank heeft beslist jaarlijks een rapport over haar oversight op financiëlemarktinfrastructuur te publiceren. Tot op heden werden aspecten van oversight in verschillende jaarlijkse publicaties van de Bank (het Verslag – Economische en financiële ontwikkeling, het ondernemingsverslag en het Financial Stability Review) behandeld. Het samenbrengen daarvan in één publicatie maakt een meer beleidsmatige benadering mogelijk.

Deze publicatie zal naast het oversight *sensu stricto*, zoals het door het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aan de centrale banken is opgedragen, ook aandacht hebben voor toezichtsactiviteiten op financiëlemarktinfrastructuur ingevolge andere regelgeving.

De eerste editie van dit verslag zal verschijnen in de lente van 2017 en zal, naar analogie met het jaarlijkse Financial Stability Review, alleen digitaal verspreid worden.

In het kader van haar verantwoordelijkheden inzake prudentieel toezicht en oversight op de betalingssystemen en -instrumenten, volgt de Bank van nabij de opkomst van nieuwe technologieën op het gebied van betalingen. Ongeacht of de innovaties tot stand worden gebracht door grote industriële ondernemingen of door start-ups die nieuwe niches innemen, krijgen de FinTech en de veranderingen die ze teweegbrengen in de wereld van de betalingen, de grootst mogelijke aandacht.

Het Afwikkelingscollege

De tenuitvoerlegging van de nieuwe afwikkelingsregeling, de tweede pijler van de bankenunie, heeft tot doel de autoriteiten in staat te stellen een crisis bij een kredietinstelling op te lossen, en daarbij directe kosten voor de overheidsfinanciën te vermijden en tegelijkertijd de verstoringen van het stelsel te beheersen. Dankzij die regeling kunnen de autoriteiten de moeilijkheden van de bankgroepen oplossen op een wijze die de door hen uitgeoefende kritieke functies beschermt, en dit zonder een ernstige verstoring van het systeem en met een minimaal risico van verlies voor de belastingplichtige. Het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme bestaat uit de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad, alle nationale afwikkelingsautoriteiten van de lidstaten

die deelnemen aan de bankenunie – voor België is dat de Bank en in het bijzonder het Afwikkelingscollege dat in de Bank werd opgericht –, de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie. Hoewel het mechanisme in 2015 tot stand werd gebracht, trad de verordening die het instelt (de 'GAM-verordening') pas op 1 januari 2016 volledig in werking. Sinds die datum heeft de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad de bevoegdheid afwikkelingsplannen uit te werken en afwikkelingsbesluiten te nemen voor de belangrijk geachte instellingen, de instellingen waarop de ECB rechtstreeks toezicht wil uitoefenen en de grensoverschrijdende groepen. De nationale afwikkelingsautoriteiten beschikken over soortgelijke bevoegdheden ten aanzien van de overige instellingen.

De afronding van de omzetting van de Europese richtlijn betreffende het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (BRRD) in Belgisch recht had een invloed op het Afwikkelingscollege, doordat zijn bevoegdheid werd uitgebreid tot de beursvennootschappen.

De BRRD eist dat voor elke Europese bankgroep een afwikkelingsplan wordt opgesteld, om de afwikkelbaarheid ervan te verbeteren. Een bankgroep is afwikkelbaar wanneer de afwikkelingsautoriteit alle entiteiten van de groep kan liquideren, hetzij volgens een normale insolventieprocedure, hetzij door de verschillende afwikkelingsinstrumenten en -bevoegdheden waarover ze beschikt, op de groep toe te passen, en daarbij de stabiliteit van het financiële stelsel te handhaven en de continuïteit van de kritieke functies die ze uitvoert, te garanderen.

Hoewel de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad als opdracht heeft die plannen uit te werken voor de belangrijke, grensoverschrijdende instellingen, alsook voor de instellingen die onder het rechtstreekse toezicht van de ECB vallen, komt die verantwoordelijkheid voor de overige instellingen toe aan de nationale autoriteiten.

Het ontwerpen van afwikkelingsplannen is een iteratief proces. In 2015 had het Afwikkelingscollege, in samenwerking met de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad, voor drie Belgische banken zogenoemde overgangsplannen uitgewerkt. Deze werden dit jaar verfijnd tot fase 2-afwikkelingsplannen, waarin een afwikkelingsstrategie wordt vastgelegd, de operationele continuïteit van de groep in afwikkeling en de communicatiemiddelen worden behandeld en een aantal obstakels voor de tenuitvoerlegging van het afwikkelingsplan worden vastgesteld. De latere stappen in de ontwikkeling zullen tijdens de komende maanden nader worden bepaald door de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad.

Om eventuele afwikkelingen van banken te kunnen financieren, eist de BRRD de oprichting van een nationaal afwikkelingsfonds in elke lidstaat, dat wordt gefinancierd door de inning van bijdragen bij kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Het moet uiterlijk op 31 december 2024 een streefniveau van ten minste 1% van het totale bedrag van de gedekte deposito's halen.

Krachtens de GAM-verordening werd op 1 januari 2016 het Gemeenschappelijk Afwikkelingsfonds (GAF) opgericht binnen de bankenunie. Het GAF vervangt de nationale afwikkelingsfondsen voor de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen die onder deze verordening vallen. Het fonds dient binnen een termijn van 8 jaar te worden aangelegd. Het streefniveau van het GAF belooft ten minste 1% van het totale bedrag van de gedekte deposito's van de relevante instellingen waaraan een vergunning is verleend in de bankenunie, dat is naar raming € 55 miljard in 2023.

In 2016 werd het Belgisch afwikkelingsfonds opgericht, voor de ondernemingen die niet bijdrageplichtig zijn aan het Gemeenschappelijk Afwikkelingsfonds. Hun bijdrage wordt bepaald door het Afwikkelingscollege van de Bank, dat er de betalingswijze van vaststelt.

Business Continuity Management

Naast haar verplichting om de continuïteit van haar eigen activiteiten te verzekeren, moet de Bank ook die van de meest kritieke activiteiten van de financiële sector waarborgen. In het kader van de wet van 2011 op de bescherming van de kritieke infrastructuren in België, vervult de Bank bovendien de rol van sectorale autoriteit en van inspectiedienst voor de beveiligingsplannen inzake het beheer van operationele crisissen in de financiële sector. In 2016 werd trouwens een belangrijke stap gezet in de tenuitvoerlegging van die wet, met de voltooiing van de lijst van plaatsen waar de systeemrelevante activiteiten van de kritieke financiële actoren plaatsvinden, en met de werkzaamheden ter voorbereiding van de in deze wet omschreven fysieke inspecties en IT-inspecties.

De Bank heeft het verslagjaar te baat genomen om de lessen van de sectorale crisisoefening van 2015 in praktijk te brengen. Op 14 november 2016 vond een nieuwe sectorale crisisoefening plaats waaraan de 15 kritieke actoren van de Belgische financiële sector (banken, verzekeringen, marktinfrastructuren), de Beroepsvereniging van verzekeringsondernemingen Assuralia en haar tegenhanger in de financiële sector Febelfin, de *Federal Computer Crime Unit*, het nationaal crisiscentrum en de Bank deelnamen, op grond van een scenario met tal van cyberterroristische aanvallen tegen de kritiek geachte financiële actoren. De voornaamste

doelstelling bestond erin de vooruitgang te meten van de sectorale crisisbeheersingsmaatregelen en het vermogen ervan om een grootschalig incident op te vangen. De oefening bracht aan het licht dat het noodzakelijk is gedurende de crisis de informatie beter te delen en uit te wisselen, aan de hand van geschikte instrumenten, alsook de externe communicatie te verbeteren in samenwerking met de kritieke actoren en de federaties. In maart zorgden de aanslagen in Brussel voor een reële crisissituatie in de sector. Dit toonde aan hoe belangrijk het is voorbereid te zijn op een operationele crisis die de hele financiële sector treft.

Sinds september jongstleden heeft de Bank deelgenomen aan de werkgroep onder voorzitterschap van het *Center for Cyber Security Belgium*, dat belast is met de omzetting van de Europese richtlijn *Security of network and information systems*. Deze richtlijn strekt ertoe de IT-veerkracht in Europa te verhogen. De Bank moet er onder meer op toezien dat in de wet tot omzetting van die richtlijn, die zich begin 2017 nog in een ontwerpfase bevond, rekening wordt gehouden met de wetten, regelgevingen, circulaire en praktijken van de Belgische financiële sector, teneinde de vertrouwelijkheidsregels ervan na te leven en de verplichtingen waaraan die sector is onderworpen, niet onnodig te herhalen. Ten slotte maakt de Bank deel uit van een Europese werkgroep die erop gericht is informatie te delen bij een crisis en de grensoverschrijdende crisioefeningen voor te bereiden die onontbeerlijk zijn tegen de achtergrond van een toenemende internationalisering van de in België actieve financiële actoren.

Monetair beleid en onderzoek

Hoewel in het Eurosysteem de monetairbeleidsbeslissingen worden genomen in de Raad van Bestuur, dienen de nationale centrale banken deze uit te voeren.

Omdat het Eurosysteem beschikt over het uitgiftemonopolie voor de eurobankbiljetten, kan het, via de reserveverplichtingen die het aan de banken oplegt, de bankliquiditeit op de geldmarkt sturen en de geldmarktrente beïnvloeden. Algemeen beschouwd verstrekt het Eurosysteem liquiditeiten waarmee de kredietinstellingen van het eurogebied hun liquiditeitsbehoeften kunnen dekken tegen een prijs die overeenstemt met het beleid dat het wil voeren, en dat tot uiting komt in de door de Raad van Bestuur vastgestelde beleidsrente. Het Eurosysteem maakt daartoe gebruik van drie 'conventionele' categorieën van instrumenten:

1. de openmarkttransacties, waaronder de basisherfinancieringstransacties, dat zijn wekelijkse toewijzingen van kredieten op één week, spelen een belangrijke rol;
2. de permanente faciliteiten;
3. de reserveverplichtingen.

Voorts heeft de ECB, sinds 2009, 'niet-conventionele' monetairbeleidsmaatregelen genomen, de programma's voor de aankoop van activa, die de voornoemde transacties aanvullen. In een omgeving waarin de financiële fragmentatie van het eurogebied de bedrijvigheid drukt en een hinderpaal wordt voor een goede transmissie van het monetair beleid van de ECB, zijn die nieuwe maatregelen erop gericht de accommoderende monetairbeleidskoers te versterken en de kredietverlening aan de reële economie in het eurogebied beter te ondersteunen.

In maart heeft de Raad van Bestuur besloten het bedrag van de maandelijkse aankopen in het kader van het programma voor de aankoop van effecten (Asset Purchase Programme) te verhogen van € 60 miljard tot € 80 miljard vanaf 1 april 2016, en die aankopen van effecten te verruimen tot in euro luidende obligaties met een goede rating (investment grade) die zijn uitgegeven door in het eurogebied gevestigde niet-bancaire ondernemingen en die een resterende looptijd hebben van ten minste 6 maanden en ten hoogste 31 jaar. Aan het einde van het jaar werd besloten dat bedrag vanaf april 2017 terug te brengen tot € 60 miljard. Die aankopen, die zowel op de primaire als de secundaire markt plaatsvinden in het kader van het programma voor de aankoop van door de bedrijvensector uitgegeven schuldbewijzen (Corporate Sector Purchase Programme – CSPP) vingen aan op 8 juni 2016 en worden uitgevoerd door de nationale centrale banken van Duitsland, Finland, Frankrijk, Italië, Spanje en België. De Nationale Bank is meer bepaald belast met de aankoop van activa van de private sector waarvan de emittenten zijn gevestigd in België, Cyprus, Griekenland, Luxemburg, Malta, Nederland, Portugal, Slovenië en Slowakije.

Met betrekking tot de transparantie van dat nieuwe programma dient te worden vermeld dat de Europese Centrale Bank elke week de via de verschillende programma's aangekochte bedragen bekendmaakt en dat ze een onderscheid op maandbasis maakt tussen de aankopen op de primaire en de secundaire markt. Sinds 18 juli publiceren de nationale centrale banken die de aankopen verrichten, wekelijks de identificatiecodes van de via het CSPP aangekochte effecten, teneinde de efficiëntie te verbeteren van het programma voor effectenleningen dat werd opgezet in het kader van het CSPP.

Tegen die bijzondere achtergrond heeft de Bank in oktober 2016 een internationaal colloquium georganiseerd over de mechanismen voor de transmissie van de traditionele en nieuwe instrumenten van het monetair en macroprudentieel beleid ('The Transmission Mechanism of New and Traditional Instruments of Monetary and Macroprudential Policy'). Hoewel het thema van dat colloquium en dat van de onderzoeksprojecten waarvoor

de Bank samenwerkt met Belgische universiteiten, bijna twee jaar eerder werden gekozen, blijven deze meer dan ooit actueel. Zoals gouverneur Smets bij de opening van het colloquium aanstipte, vormt 'de wijze waarop de niet-conventionele monetairbeleidsmaatregelen de reële economie en de inflatie beïnvloeden, een van de belangrijkste thema's van onze besprekingen in de Raad van Bestuur in Frankfurt'.

Om ervoor te zorgen dat de monetaire stimuleringsmaatregelen effect hebben op de huishoudens en de ondernemingen, en om de productie, de werkgelegenheid en de inflatiedynamiek te stabiliseren, rekent de Europese Centrale Bank in zeer hoge mate op de financiële sector. Vooral de banken zijn cruciale spelers om de monetaire versoepeling te laten doorwerken in de economie. In dat opzicht zou een gezonde en goed gekapitaliseerde financiële sector de overvloed aan liquiditeiten en de uiterst lage financieringskosten moeten kunnen omzetten in een uitbreiding van het kredietaanbod.

Het monetair en het macroprudentieel beleid werken dus rechtstreeks op elkaar in: de monetairbeleidskoers – die een belangrijke determinant is voor de nominale inkomens – heeft een impact op de kwaliteit van de tegenpartijen. Tegelijkertijd heeft het monetair beleid een doorslaggevende invloed op de balansen van de banken. De instrumenten en beslissingen in beide domeinen beïnvloeden elkaar onderling en vullen elkaar potentieel aan. Het is dus belangrijk dat de centrale banken een beter inzicht krijgen in de transmissiekanalen waarlangs de nieuwe instrumenten van het monetair en macroprudentieel beleid doorwerken. Momenteel verrichten zowel de universiteiten als de instellingen die dat beleid voeren, indrukwekkende onderzoeksinspanningen. De Bank heeft er prijs op gesteld daaraan een hoogstaande bijdrage te leveren.

Statistieken

In tegenstelling tot de meeste van haar Europese of mondiale tegenhangers, vormt de Nationale Bank voor ons land een uiterst belangrijk statistisch instituut. Zo maakt ze, naast het Nationaal Instituut voor de Statistiek en het Federaal Planbureau, deel uit van het Instituut voor de nationale rekeningen, dat werd opgericht bij een wet van 21 december 1994, die de hervorming van het apparaat voor de statistiek en de economische vooruitzichten van de federale regering beoogde.

De talrijke statistieken die ze opmaakt, worden uitgewerkt op verzoek van de Belgische of Europese overheid, de Europese Centrale Bank of internationale instellingen. Ze zijn grotendeels voor het publiek beschikbaar

in de verschillende publicaties die worden opgesomd in deel 1.4 van dit verslag of op de website NBB.Stat, die de bezoekers de gelegenheid biedt hun eigen keuzes en berekeningen te maken, ze te exporteren in een handig formaat en zich te abonneren op de reeksen die hen interesseren. Bij deze statistische opdracht streeft de Nationale Bank niet alleen naar de best haalbare kwaliteit van de cijfers, maar tracht ze ook zoveel mogelijk de administratieve last te verlichten voor de ondernemingen die onderworpen zijn aan de verzameling van statistische informatie, met name door te voorkomen dat deze tweemaal wordt verzameld.

In het licht van de nieuwe statistische behoeften van de Europese Centrale Bank inzake de verzekeringsondernemingen, heeft de Nationale Bank erop toegezien de gegevens rechtstreeks in te winnen via de aangiften die de ondernemingen indienen in het kader van de zogenoemde Solvabiliteit II-richtlijn, waarin de regulering van de verzekeringssector in de Europese Unie wordt vastgelegd en geharmoniseerd. Tegelijkertijd verstrekt de dienst die belast is met de productie en de verspreiding van de statistieken van de financiële instellingen, aan de prudentiële diensten van de Bank de gegevens die ze nodig hebben, waardoor het ter zake gewenste transversaliteitsprincipe wordt bevestigd. De gegevensverzameling verloopt via het unieke OneGate-portaal en maakt gebruik van de taal XBRL. Deze taal, die een grote expertise vergt voor de uitwerking van de verzamelingsformulieren met hun validatieregels, is het internationaal erkende formaat voor de overdracht van prudentiële gegevens.

Micro-economische informatie

De Nationale Bank beheert ook belangrijke centrales met micro-economische gegevens. In juli 2016 heeft de Balanscentrale, die de jaarrekeningen van de ondernemingen centraliseert, de deposanten het model ter beschikking gesteld voor de neerlegging van de jaarrekening van microvennootschappen, alsook het aan een nieuwe Europese richtlijn aangepaste verkorte en volledige model. Het voor de neerleggingen van microvennootschappen geldende tarief omvat een vermindering van de openbaarmakingskosten; meer dan 75% van de vennootschappen die bij de Balanscentrale een jaarrekening moeten neerleggen, zal die korting genieten.

In 2014 had de Belgische overheid de Nationale Bank opgedragen een centraal aanspreekpunt (CAP) te organiseren en te beheren, dat is een databank waaraan de financiële instellingen jaarlijks alle rekeningnummers moesten meedelen alsook de nummers van andere soorten financiële contracten die in België worden gesloten door ingezetenen en niet-ingezetenen natuurlijke personen

en rechtspersonen. Het CAP was oorspronkelijk opgevat als een louter fiscale databank, die enkel toegankelijk zou zijn voor de behoeften van de controlediensten van de administratie en de invordering van de inkomstenbelastingen. Gelet op het belang van het CAP heeft de programmawet van 1 juli 2016 de toestemming om in het CAP geregistreerde informatie te ontvangen, uitgebreid tot verschillende fiscale, rechterlijke en burgerlijke instellingen, onder meer de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, de ontvangers die bevoegd zijn om de strafrechtelijke sancties te innen, de Cel voor financiële informatieverwerking, het openbaar ministerie (procureurs des Konings), de onderzoeksrechters en de notarissen. De aanvragen van deze laatste moeten specifiek en gemotiveerd zijn.

In zijn huidige configuratie blijft het CAP echter gebonden aan het louter fiscale doel dat eraan werd toegekend bij de oprichting ervan. Om er een krachtiger instrument van te maken, wordt overwogen het uit de fiscale sfeer te halen, en de organisatie en de werking ervan te regelen via een specifieke organieke wet waarin rekening wordt gehouden met de behoeften van alle betrokken partijen.

In mei van het verslagjaar heeft de Europese Centrale Bank een reglement goedgekeurd betreffende de verzameling van gedetailleerde gegevens over krediet en kredietrisico, ook AnaCredit genoemd. Die gegevens zijn nodig voor de uitvoering van de opdrachten van het Eurosysteem, het Europees Stelsel van Centrale Banken en het Europees Comité voor Systeemrisico's, met name de analyse van het monetair beleid, de monetairbeleidstransacties, het risicobeheer, het toezicht op de financiële stabiliteit, en het macroprudentieel beleid en onderzoek. Die gegevens zullen ook nuttig zijn voor het prudentieel toezicht op de banken in het kader van het gemeenschappelijk toezichtsmechanisme. Deze zeer gedetailleerde gegevensverzameling zal worden geïntegreerd in die van de Centrale voor kredieten aan ondernemingen. Daartoe heeft de Nationale Bank het project BECRIS (Belgian Extended Credit Risk Information System) gestart, teneinde op termijn te beschikken over een gemeenschappelijk platform voor de Centrale voor kredieten aan ondernemingen en de Centrale voor kredieten aan particulieren. AnaCredit moet operationeel zijn vanaf het najaar 2018.

Productie en in omloop brengen van chartaal geld

Naar aanleiding van de beslissing om de Drukkerij van de Bank in 2020 te sluiten, heeft het desbetreffende departement het jaar 2016 aangegrepen om, samen met de Hoofdkas, de mogelijkheden in kaart te brengen voor de bevoorrading met bankbiljetten na 2019, het laatste jaar met een eigen productie.

In afwachting daarvan werden de nodige investeringen gedaan om de beveiliging, efficiëntie en milieueisen bij het drukken van bankbiljetten op peil te houden; de betrokken medewerkers hebben de nodige opleidingen gekregen. De Bank begon voor hen eveneens persoonlijke ontwikkelingsplannen uit te werken die hen in staat zullen stellen na 2020 andere beroepen uit te oefenen in de Bank.

Op 25 november 2016 werd het nieuwe bankbiljet van € 20 in omloop gebracht in de verschillende landen van het eurogebied. Het gaat om de derde coupure van de nieuwe reeks eurobiljetten. Het portretvenster in het hologram vormt een karakteristiek en vernieuwend echtheidskenmerk. Tegen het licht wordt het venster transparant en toont het aan beide zijden van het bankbiljet een beeltenis van de mythologische prinses Europa. Het nieuwe bankbiljet van € 50 wordt vanaf dinsdag 4 april 2017 in omloop gebracht.

Op 4 mei 2016 heeft de Raad van Bestuur besloten de productie van het bankbiljet van € 500 definitief stop te zetten, omdat dit biljet de financiering van ongeoorloofde activiteiten zou kunnen vergemakkelijken. De uitgifte van die denominatie zou eind 2018 worden beëindigd, met de geplande invoering van nieuwe bankbiljetten van € 100 en € 200 van de 'Europa'-reeks.

In de loop van het verslagjaar heeft de Bank met de Belgische banken onderhandeld over een nieuwe overeenkomst betreffende de levering van colli van bankbiljetten. Krachtens deze nieuwe overeenkomst, die op 1 januari 2017 in werking trad, stopt de Bank met het samenstellen en verwerken van kleine colli van bankbiljetten afkomstig uit of rechtstreeks bestemd voor bankkantoren, om zich toe te spitsen op haar 'groothandelsdienst' in de vorm van containers met bankbiljetten in verschillende coupures. Die dienst zal gratis worden verleend aan de commerciële banken. Deze hervorming verbetert aanzienlijk de efficiëntie van de verwerking van bankbiljetten bij de Nationale Bank.

Als gevolg van de aanhoudende daling van de biljettenactiviteit in de vestigingen van Bergen en Hasselt, die onder meer voortvloeit uit de toegenomen automatisering van de transacties en de herstructurerings van de verwerking van chartaal geld in de banksector, had de Bank in 2014 besloten die twee vestigingen te sluiten. Het agentschap Bergen werd dus op 30 juni van het verslagjaar gesloten, en dat van Hasselt zes maanden later.

Betalingsystemen

Het beheer van de betalingssystemen is een van de belangrijkste taken van de centrale banken. Deze functie,

die historisch gezien voortvloeit uit het uitgifteprivilege van de centrale banken, hangt eveneens nauw samen met de rol van deze instellingen op het vlak van financiële stabiliteit, waarvoor de efficiëntie van de betalingssystemen van cruciaal belang is.

Op 29 maart 2016 trad het effectenvereffeningssysteem van de Nationale Bank toe tot de groep van Europese centrale effectenbewaarinstellingen (Central Securities Depository, CSD) die actief zijn op het gemeenschappelijk effectenvereffeningsplatform TARGET2-Securities (T2S). Als centrale bank was de Nationale Bank hierbij op twee manieren betrokken, aangezien ze sedertdien cashrekeningen (in plaats van effectenrekeningen) ter beschikking stelt op het Europese platform.

De integratie van de andere Europese effectenbewaarinstellingen en hun centrale banken verloopt in vijf opeenvolgende stappen en wordt afgerond in 2017.

T2S biedt een uniek, state-of-the-art platform voor de vereffening van effecten in centralebankgeld, momenteel enkel in euro maar later ook in andere valuta's. T2S verlaagt de vereffeningskosten, wikkelt grensoverschrijdende transacties even efficiënt af als nationale, stimuleert de concurrentie en versterkt de financiële stabiliteit in Europa.

Het effectenvereffeningssysteem van de Nationale Bank werkt al jaren aan de voorbereiding van de migratie in twee fasen. Daartoe heeft het sterk ingezet op de communicatie met en de ondersteuning van de Belgische community, die een zeventigtal binnenlandse en buitenlandse banken en beursvennootschappen telt. De eerste fase, 'RAMSES1', ging in productie op 2 februari 2015. Tijdens deze fase werden de functionele integratie en de harmonisering van T2S al grotendeels ten uitvoer gelegd in het effectenvereffeningssysteem van de Nationale Bank, dat zo de eerste marktinfrastructuur werd waarmee T2S-berichten in ISO20022 worden uitgewisseld. Voor het effectenvereffeningssysteem van de Nationale Bank, als centrale effectenbewaarinstelling en voor de Nationale Bank als centrale bank, wordt in deze tweede golf de eigenlijke stap gezet naar het unieke T2S-platform.

De nationale en internationale vereffening van effectentransacties verloopt sedertdien via het gemeenschappelijke Europese platform waarop alle effecten- en cashrekeningen en de transacties daarop centraal worden beheerd en vereffend.

Met de voltooiing van de migratie in de tweede T2S-golf kunnen de deelnemers aan het effectenvereffeningssysteem van de Nationale Bank ten volle gebruikmaken van alle T2S-functionaliteiten, technische verbeteringen zoals de ISO20022-berichtgeving of de connectiemodus op maat, maar ook van de harmonisatie en schaalvoordelen voor banken en beursvennootschappen die in verschillende landen en markten actief zijn, de operationele bereikbaarheid en productie gedurende 22 uur op 24, efficiënt thesauriebeheer door centralisatie en Central Bank autocollateralisation, en tot slot goedkopere tarieven voor de afwikkeling van grensoverschrijdende effectentransacties.

De Nationale Bank heeft eveneens een zeer actieve rol gespeeld in de bevordering en de ontwikkeling van de betalingsinfrastructuur. Ze heeft deelgenomen aan de denkoefeningen over de ontwikkeling van instant payments, een innovatie inzake betalingen. De Bank volgde de opstelling van dit nieuwe betalingschema door de European payments council, en nam ook deel aan de denkoefeningen van de Belgische verrekenkamer (Uitwisselingscentrum en Verrekening), die verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging van dit schema in België. Als vereffenaar van betalingsopdrachten in centralebankgeld speelt de Nationale Bank een bevoorrechte rol in de gesprekken over de noodzakelijke veranderingen in de centrale TARGET2-infrastructuur, waarop deze transacties zullen worden afgewikkeld.

Tegen de achtergrond van de opkomst van de nieuwe 'blockchain'-technologie, of 'distributed ledger technology' en de inzet ervan in de financiële sector, heeft de Bank de werking van deze technologie nader onderzocht, net als de potentiële risico's en voordelen die eraan verbonden zijn. Een praktische toepassing op het vlak van betalingen wordt momenteel in de Bank bestudeerd (zie ook het kader 'De Bank en FinTech').

Voorts heeft het Federale Agentschap van de Schuld, een instelling van openbaar nut die ressorteert onder de FOD Financiën, de taken die de Bank sinds 1945 voor het Rentenfonds uitvoert, volledig overgenomen op 1 januari 2017. De Nationale Bank was verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het Rentenfonds als instelling van openbaar nut. Deze instelling waarborgde de liquiditeit op de secundaire markt van de overheidsfondsen. In 2007 en 2008 onderging deze markt een ingrijpende verandering. De dagelijkse fixing maakte plaats voor een continuummarkt, op enkele zeldzame uitzonderingen na, die verdwenen in 2013.

De Bank en FinTech

In de financiële sector zijn steeds meer ondernemingen actief in financiële technologieën, kortweg FinTech. Het begrip omvat een brede waaier aan technische innovaties die het mogelijk maken nieuwe bedrijfsmodellen, toepassingen en producten te ontwikkelen. De afgelopen jaren ging veel aandacht naar disruptieve ontwikkelingen en werden de mogelijke toekomstscenario's in dit verband geanalyseerd. Het volledig verdwijnen van de financiële intermediaatiedoor de bestaande financiële instellingen wordt nog steeds beschouwd als een uiterst onwaarschijnlijk scenario. De Belgische financiële sector lijkt te opteren voor de ontwikkeling van ecosystemen waarin innoverende startups samenwerken met internationale technologiebedrijven en de bestaande financiële instellingen.

Dankzij de partnerschappen binnen hetzelfde ecosysteem kunnen de bestaande financiële instellingen productenportefeuilles ontwikkelen die beter afgestemd zijn op de wensen van de cliënteel. De FinTech-ondernemingen krijgen dankzij deze partnerschappen toegang tot de knowhow, de infrastructuur, het distributienetwerk en het kwaliteitslabel van de gevestigde financiële instellingen. Terzelfder tijd ontstaan nieuwe vormen van ondersteunende diensten, waarin FinTech-bedrijven werken aan de verbetering van de financiële processen, zoals IT-toepassingen in de cloud, elektronische identificatie, 'distributed ledger'-oplossingen of gegevensanalyse. De Bank heeft vastgesteld dat de monetaire financiële instellingen en de financiële instellingen onder haar toezicht zich in een exploratiefase bevinden en nagaan in welke mate FinTech-toepassingen de doeltreffendheid en de efficiëntie van hun processen kunnen verbeteren.

Deze digitale ontwikkeling houdt eveneens nieuwe risico's in, vooral voor de rentabiliteit van de financiële instellingen. Een sterkere afhankelijkheid van informaticasystemen en uitbestede diensten brengt ook nieuwe operationele risico's met zich. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de bescherming van data en privacy, alsook aan de betrouwbaarheid en schaalbaarheid van deze nieuwe technologieën en informaticatoepassingen. Eind 2015 heeft de Bank een interne werkgroep opgezet die onder meer bekijkt welke impact FinTech heeft op bestaande bedrijfsmodellen en op prudentiële risico's. De Bank neemt ook actief deel aan de internationale werkgroepen die de digitale ontwikkelingen – zoals de 'distributed-ledger'-technologie – en de risico's ervan onderzoeken.

In de High Level Expert Working Group werkt de Bank bovendien samen met de wetgever aan verschillende initiatieven om haar benadering beter af te stemmen op de veranderende omgeving. Samen met de FSMA is de Bank gestart met een analyse van de regelgeving om onnodige hinderpalen voor innovatieve bedrijfsmodellen weg te werken. De Bank werkt tevens aan een centraal contactpunt voor FinTech-initiatieven, zowel van bestaande als van nieuwe spelers. Via een actieve dialoog met de marktpartijen zal dit centraal contactpunt de vaak snel veranderende en complexe innovaties volgen en vragen beantwoorden in verband met regelgeving, toezicht en vergunningen.

De toezichthouders moeten gecoördineerd en in Europees verband reageren op deze ontwikkelingen in het vlak van FinTech. Daarom werkt de Bank mee aan de ontwikkeling van een aangepaste en technisch neutrale regelgeving in verschillende internationale instellingen. Ze neemt tot slot deel aan diverse werkgroepen, waarin onder meer aandacht wordt besteed aan de vergunningen voor FinTech-spelers, de vereisten met betrekking tot de uitbesteding van bepaalde activiteiten en de gepastheid van het prudentiële kader.

Internationale samenwerking

In het kader van de hervorming van het IMF-bestuur hebben Nederland en België in 2012 bij het Fonds een nieuwe kiesgroep (constituency) opgericht die, behalve uit deze twee landen, bestaat uit Armenië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Cyprus, Georgië, Israël, Kroatië, Luxemburg, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne en Roemenië. Nederland en België zijn overeengekomen om beurtelings de bewindvoerder van de kiesgroep te leveren voor vier jaar.

In november 2016 werd Belg Anthony De Lannoy aangesteld als bewindvoerder. Anthony De Lannoy deed in verscheidene functies grondige kennis en uitgebreide ervaring op, zowel op het vlak van economie en internationale financiën, als wat betreft de werking van het IMF en de kiesgroep.

Vooraleer hij bewindvoerder werd, werkte Anthony De Lannoy onder meer in de departementen Internationale en Eurosysteemcoördinatie, en Prudentieel beleid en financiële stabiliteit van de Nationale Bank. Van oktober 2009 tot april 2014 was hij adviseur van onze bewindvoerder bij het IMF. Vóór zijn recente benoeming was hij adjunct-directeur economisch en financieel beleid bij de strategische cel van de Belgische minister van Financiën. Onze nieuwe bewindvoerder heeft een masterdiploma in International Business Economics van de KU Leuven en een masterdiploma Toegepaste Economische Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen.

Tegen de achtergrond van de nieuwe kiesgroep en de benoeming van een Belgische bewindvoerder, heeft de Nationale Bank eind 2015 besloten haar zichtbaarheid en die van België in de kiesgroep te versterken. Dat gebeurt onder meer door de technische samenwerking met de centrale banken van onze kiesgroep op te drijven. Zo heeft de Bank in november 2016 een seminarie op hoog niveau georganiseerd met de departementschefs die bevoegd zijn voor de financiële stabiliteit in de centrale banken van onze kiesgroep. Meer in het bijzonder heeft ze eveneens de technische samenwerking versterkt met de centrale banken van Armenië, de Voormalige Joegoslavische Republiek Moldavië en Oekraïne.

Met het oog op de analyse van de gevolgen van de Britse beslissing om de Europese Unie te verlaten, werd afgelopen februari een brexit-taskforce opgericht in de Bank. Vele diensten van de Bank zijn hierbij betrokken, en dan vooral de prudentiële diensten en het departement Studiën. De taskforce brengt elk kwartaal verslag uit aan het Directiecomité over de politieke ontwikkeling van het dossier en over de impact van de brexit op de Belgische

economie in het algemeen, en de financiële sector in het bijzonder. Een uitgebreide impactanalyse werd voorgesteld aan de Regentenraad; de Bank beantwoordt ook vragen van verschillende regeringsleden over dit onderwerp.

Informatica

In 2016 heeft de cel Transversal Project Management Office (TPMO) gewerkt aan de omschrijving van het toekomstige informaticalandschap van de Bank. Voortaan krijgt elk departement een roadmap met informaticaprojecten voor de volgende vijf jaar, die wordt afgestemd op de strategische doelstellingen. Voor het beheer van deze roadmap werd een procedure uitgewerkt. De Project Portfolio Board, die bestaat uit de verschillende departementschefs, bespreekt en evalueert driemaandelijks de projecten van de cel TPMO, teneinde te streven naar een evenwichtige en houdbare portfolio van informaticaprojecten.

Deze nieuwe, volledig transparante werkprocedure maakt het mogelijk de betrokkenheid van de departementen bij het beheer van de informaticaproducten te vergroten.

Overeenkomstig de strategische doelstellingen van de Bank inzake informatica tegen 2020 en het door het Directiecomité goedgekeurde programma voor de ontwikkeling van het departement Informatica, heeft het departement vooral getracht zijn aanbod beter af te stemmen op de behoeften van de onderneming en zijn productiviteit te verhogen.

De uitvoering van dit programma werd evenwel doorkruist door de opnieuw toegenomen cyberaanvallen en -bedreigingen. De hacking van de Bank of Bangladesh in februari 2016 via frauduleuze instructies over het SWIFT-netwerk (gestandaardiseerde berichtendienst voor interbancaire overdrachten) heeft een schok teweeggebracht in de banksector, en vooral in de centrale banken. Het departement Informatica reageerde met een noodplan voor de verbetering van de cyberbeveiliging van de Bank. Dit plan, dat in oktober 2016 werd goedgekeurd door het Directiecomité, behelst een verdubbeling van de investeringen en uitgaven op dit vlak. Voorts werd het personeelsbestand versterkt, teneinde, enerzijds, dit plan te kunnen uitvoeren en, anderzijds, tegemoet te komen aan de strengere veiligheidsnormen die onlangs werden opgelegd door SWIFT en door de algemene verordening gegevensbescherming van de Europese Unie, die gericht is op de harmonisering en de versterking van de bescherming van de persoonsgegevens.

Tegelijk werden belangrijke stappen gezet inzake mobiliteit van het informaticapersoneel en de mogelijkheden inzake samenwerking op afstand.

Gebouwen

Rationalisatie en consolidatie vormen de leidraad van de vastgoedstrategie van de Bank, die onder meer gericht is op de aanpassing aan de behoeften van de diensten en een verantwoordelijk financieel beheer. Dit betekent met name dat er gebouwen werden verkocht, en dat dergelijke transacties wellicht ook in de toekomst zullen plaatsvinden. Het in juni gesloten agentschap van Bergen werd, na een periode van bekendmaking, meteen verkocht voor € 1,5 miljoen. De Bank wil zoveel mogelijk activiteiten samenbrengen in het NBB1-gebouw ('Van Goethem'), waarvan de renovatie al verscheidene jaren aan de gang is. Om deze herwaardering van haar vastgoedbestand te versnellen, overweegt de Bank kantoorruimte te huren in de onmiddellijke nabijheid van de hoofdzetel.

De herinrichting van de kantoren, die al enkele jaren aan de gang is onder de naam masterplan Immobiliën, werd in 2016 voortgezet met de volledige renovatie van ruim 2.000 m² kantoorruimte op de vierde verdieping van het hoofdgebouw. Na de sluiting van de Wetenschappelijke Bibliotheek van de Bank in maart 2016 verhuisden de bibliotheekmedewerkers naar het hoofdgebouw. Momenteel wordt bestudeerd hoe het historische en gedeeltelijk beschermde gebouw van de voormalige bibliotheek kan worden aangepast aan de specifieke behoeften van het museum, dat er tegen eind 2017 onderdak zou moeten krijgen.

In het hoofdgebouw wordt gewerkt aan de vervanging van de glazen koepel van de grote lokettenzaal. Het

glazen koepeldak werd gedemonteerd; het wordt stapsgewijs vervangen door een volledig nieuw ontworpen glaspartij ter hoogte van de vierde verdieping, op het hoogste punt van de binnenplaats. Ook de muren rond de binnenplaats worden mee gerenoveerd; door de plaatsing van de nieuwe glaspartij worden deze muren binnenmuren, wat aanzienlijke voordelen oplevert op het vlak van thermische isolatie. Als gevolg van enkele technische moeilijkheden en de benodigde tijd voor het verkrijgen van de vergunningen, is het einde van de werkzaamheden nu gepland voor eind 2017.

De vroeger ambtswoning van de gouverneur van de Bank, die gebouwd werd in de Wildewoudstraat tijdens de periode 1860-1880, wordt eveneens aanzienlijk opgewaarderd. De echt historische gedeelten, die meer dan 150 jaar oud zijn, blijven onaangeroerd, maar bepaalde onbenutte zones van de bovenverdiepingen, zoals de ruimte onder het dak, die in de XIX^{de} eeuw dienst deed als onderkomen voor het huispersoneel, worden stap voor stap ingericht als kantoorruimte voor 55 tot 60 medewerkers. Van die gelegenheid werd gebruik gemaakt om het dak, de ramen en de gevels te isoleren. De toegankelijkheid van het gebouw wordt volledig aangepast: tegen medio 2017, wanneer het in dienst moet worden genomen, zal het volledig toegankelijk zijn voor personen met beperkte mobiliteit.

Tot slot heeft de terreurdreiging, net als op het vlak van informatica, de Bank ertoe aangezet maatregelen te nemen voor de verbetering van de veiligheid. De parkeergarage van de Bank werd uitgerust met een systeem van automatische nummerplaattherkenning.

1.2 Human Resources

1.2.1 Verloop van het personeelsbestand en indienstnemingen

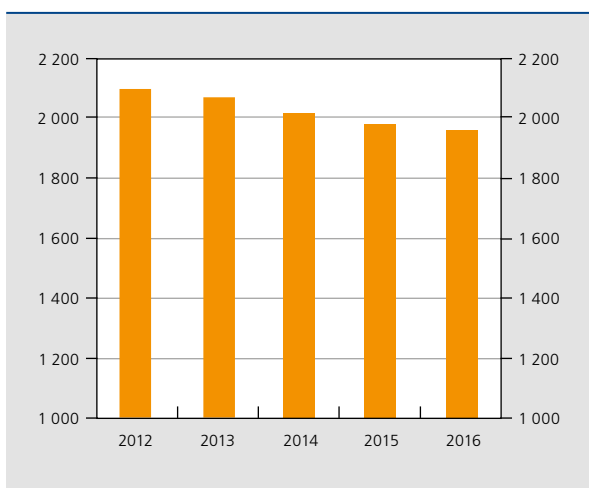
Het personeelsbestand uitgedrukt in voltijdse eenheden is in 2016 met 19 eenheden gedaald.

Om de kerntaken van de Bank te kunnen uitvoeren, blijft het noodzakelijk om nieuwe medewerkers aan te trekken, zonder afbreuk te doen aan het voornemen van de Bank om haar personeelsbestand tegen 2020 terug te schroeven tot 1 700 voltijdequivalenten. Met hun nieuwe inzichten en hun kennis van vernieuwende technieken dragen deze jonge werknemers bij tot de verbetering van de efficiëntie van de werkmethodes. De Bank zoekt zowel talentvolle professionele bachelors die in staat zijn op termijn de nodige technische vaardigheden te verwerven, als houders van een volledig universitair diploma. In 2016 nam de Bank 68 nieuwe medewerkers in dienst met een contract van onbepaalde duur, vooral op het vlak van informatica en prudentieel toezicht.

Gelet op de aanhoudende daling van de biljettenverwerking in de vestigingen, besloot de directie van de Bank de activiteiten van de provincievestigingen te hergroeperen. De agentschappen van Bergen en Hasselt werd respectievelijk op 30 juni en 31 december 2016 gesloten. Sinds 1 januari 2017 worden dus alleen nog in Brussel, Luik en Kortrijk biljetten verwerkt. Alle betrokken personeelsleden zijn aan de slag gegaan in Brussel, onder begeleiding van het departement Human Resources.

VERLOOP VAN HET PERSONEELSBESTAND

(voltijdse equivalenten op 31 december)

Op 19 mei 2016 werden sociale verkiezingen gehouden voor de vernieuwing van de mandaten van de personeelsvertegenwoordiging in de ondernemingsraad en in het Comité voor preventie en bescherming op het werk. Het sociaal overleg blijft de hoeksteen van een ondernemingsklimaat waarin de belangen van het personeel kunnen worden verzoend met de strategische doelstellingen van de Bank.

1.2.2 Pensioneringen en overlijdens

In 2016 nam de Bank met droefheid kennis van het overlijden van erecensor Joseph Van Landschoot. De heer Van Landschoot was censor van onze instelling van 1983 tot 1989.

De Bank betreurde in 2015 het overlijden van acht van haar vaste personeelsleden:

Mevrouw H. De Saveur
De heer B. Delbecq
De heer L. Gheldof
Mevrouw Ch. Goedhuys
De heer A. Jacobs
De heer M. Paurin
Mevrouw M. Verheyden
Mevrouw K. Warmoes

Hun nagedachtenis zal in ere worden gehouden.

*
* *

De Bank wenst tevens uiting te geven aan haar erkentelijkheid ten aanzien van de leden van het kaderpersoneel die hun loopbaan hebben beëindigd:

De heer M. Charlier
De heer J.-P. De Jonge
De heer H. Depoortere
De heer L. D'haese
De heer L. Espagnet
De heer J.-P. Gillijns
Mevrouw J. Rouma
De heer T. Timmermans
De heer J. Vancauwenbergh

Zij dankt ook de werknemers wier loopbaan in het afgelopen jaar een einde nam:

Mevrouw N. Bidello
De heer L. Blommaert
De heer E. Bottequin
De heer P. Carion
Mevrouw F. Cauwel

De heer A. Cocquyt
De heer J.-P. Corveleyn
Mevrouw M.-P. Cox
De heer D. Cruypeninck
De heer Ch. Daumerie
De heer R. De Blaes
Mevrouw I. De Cnijf
De heer D. De Cock
De heer M. De Keukeleere
Mevrouw I. De Muyllder
De heer L. De Temmerman
De heer J.-M. De Vuyst
De heer M. Decaboter
Mevrouw M.-Ch. Degueuldre
De heer D. Dekeuleneer
De heer Ph. Delvigne
Mevrouw C. Demesmaeker
De heer J. Devrecker
De heer J.-L. Dresselaers
De heer J.-P. Dumont
De heer Ch. Dumoulin
Mevrouw B. Eeman
Mevrouw H. Francois
De heer J.-L. Francois
Mevrouw D. Geeurickx
Mevrouw S. Herregods
Mevrouw V. Jordens
De heer J. Juwé
Mevrouw D. Kets
De heer M. Lemal
De heer Ch. Louwette
De heer P. Maes
De heer F. Marcelis
De heer D. Maricq
De heer W. Meert
De heer J.-J. Monfort
Mevrouw A. Monnier

De heer G. Nackaerts
Mevrouw I. Nobels
Mevrouw L. Rombauts
De heer D. Ryon
Mevrouw Ch. Sanders
De heer E. Schietecatte
De heer A. Schiffo
Mevrouw F. Spriet
Mevrouw A. Sprumont
Mevrouw M. Stragier
Mevrouw J. Stuer
De heer P. Tielemans
Mevrouw Y. Toelen
De heer A. Tombeur
De heer D. Van Alboom
De heer E. Van Belle
De heer A. Van Cauter
Mevrouw N. Van Cleemputte
Mevrouw L. Van Den Bossche
De heer P. Van Geel
Mevrouw Ch. Van Malder
De heer J. Van Mol
De heer D. Van Muijlder
Mevrouw L. Van Wesemael
De heer G. Van Wiemeersch
Mevrouw F. Vanden Borre
Mevrouw Y. Vandenbosch
De heer J. Vandeput
Mevrouw L. Vander Stockt
Mevrouw L. Vanderlinden
De heer J.-P. Vanhasselt
De heer G. Vermeersch
De heer P. Vermeiren
Mevrouw V. Vervoort
De heer E. Voglet
De heer Y. Wauquier
De heer Th. Willem

1.3 Duurzame onderneming

Al jarenlang profileert de Bank zich als 'duurzame onderneming'. In 2008 verleende het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) de Bank het label van 'Ecodynamische onderneming', met twee sterren, als beloning voor haar inspanningen op milieugebied. In 2011 werd deze onderscheiding verlengd en ontving de Bank drie sterren, het hoogst mogelijke niveau. Hetzelfde gebeurde voor de periode 2014-2018. Gedurende deze tijdspanne dienen de verschillende werkgroepen en de stuurgroep het vastgelegde milieuprogramma te verwezenlijken. Al die jaren werden de inspanningen op milieugebied gestaag voortgezet en zelfs verbeterd wanneer het mogelijk was. In de loop van 2016 werden verschillende initiatieven genomen, waarvan er hier een aantal worden vermeld.

Naast elektrische fietsen en de fietsen van het Villo-netwerk, zijn thans ook hybride en elektrische voertuigen beschikbaar voor dienstverplaatsingen.

De Bank blijft duurzame verplaatsingen tussen de woon- en werkplaats aanmoedigen. Het gebruik van het openbaar vervoer wordt gestimuleerd via de derdebetaleregeling. De Bank stelt haar personeelsleden een fietsenstalling met 120 plaatsen ter beschikking, alsook laadpunten voor elektrische fietsen en vijf laadpalen voor elektrische auto's. Voor functies die zich daartoe lenen, biedt de Bank de mogelijkheid om occasioneel of op geregelde basis thuis te werken. De recente ingebruikneming van het telefoniesysteem 'Skype for Business', tot slot, is er op gericht het aantal verplaatsingen nog verder te beperken.

Het elektriciteitsverbruik van de Bank blijft afnemen: de daling bedraagt 30% sedert 2005. Dankzij de nieuwe dataservers en de virtualisering kon het geïnstalleerde vermogen van het datacenter worden teruggebracht van 120 kW tot 70 kW. Zeer recentelijk werd eveneens een energie-audit van het NBB2-complex uitgevoerd. Het energieverbruik wordt gecontroleerd aan de hand van een programma voor energieboekhouden;

de installaties worden voortdurend gecontroleerd, verbeterd en geoptimaliseerd.

Ook de ecologische voetafdruk in verband met papierverbruik neemt voortdurend af. Het bedrijfsblad wordt CO₂-neutraal gedrukt dankzij het gebruik van inkt van plantaardige oorsprong en gerecycleerd papier. Slechts 17% van de listings wordt nog afgedrukt. Het standaard kantoorpapier – net als het papier waarop dit Verslag wordt gedrukt overigens – draagt een Forest Stewardship Council (FSC) label: dit milieulabel waarborgt dat producten op basis van hout werden vervaardigd volgens procedures in overeenstemming met een duurzaam bosbeheer. Dankzij het aanbod aan publicaties in elektronische vorm kon het aantal gedrukte rapporten sedert 2011 met 72% worden terugschroefd.

Ook het ondernemingsrestaurant wordt geleidelijk duurzamer. Er worden steeds meer vegetarische of biologische schotels aangeboden. Kleinere porties maken het mogelijk voedselverspilling te voorkomen.

Bij aanbestedingsprocedures wordt rekening gehouden met de belangrijkste milieucriteria: vermindering of terugname van verpakkingen, terugname van afgeschreven materiaal, mogelijkheden inzake energie- of watersparing, recyclage en voorkoming van afval, bevordering van duurzame mobiliteit, beperking van het gebruik van chemische producten... De meeste goederen worden geleverd in recycleerbare of herbruikbare verpakkingen, of op pallets, zodat verpakkingsafval zoveel mogelijk wordt beperkt. Organisch afval wordt opgehaald met het oog op methanisering, zodat het kan worden omgezet in energie. Afgeschreven computers en informaticamaterieel worden afgevoerd volgens duurzame procedures. Er wordt stelselmatig gezocht naar alternatieven die beantwoorden aan verbeterde milieucriteria, inclusief wat standaardproducten betreft.

Die verschillende maatregelen worden ondersteund door een voortdurende bewustmaking van het personeel via alle interne communicatiemiddelen, een aanpak die veel bijval geniet.

1.4 Lijst van in 2016 gepubliceerde artikels

Economisch Tijdschrift

JUNI 2016

- *Economische projecties voor België – Voorjaar 2016*
- *Het abc van de kwantitatieve versoepeling...of een inleiding over de aankopen van activa door centrale banken*
- *De economische gevolgen van de instroom van vluchtelingen in België*
- *Interne middelen, bankkrediet of andere financieringsbronnen: welke alternatieven voor de ondernemingen in België?*
- *De sociale balans 2014*

SEPTEMBER 2016

- *Monetair en begrotingsbeleid in het eurogebied: onafhankelijk maar toch verbonden*
- *De vermogensverdeling in België: eerste resultaten van de tweede golf van de Household Finance and Consumption Survey (HFCS)*
- *De buitenlandse directe investeringen in en van België*
- *Hoe kan het ondernemerschap in België worden gestimuleerd?*
- *Waarom blijft de opleving van de investeringen in het eurogebied zwak?*
- *Moeten de overheidsinvesteringen worden gestimuleerd?*

DECEMBER 2016

- *Economische projecties voor België – Najaar 2016*
- *Helikoptergeld en schuldgefinancierde begrotingsstimulans: in feite hetzelfde?*
- *De sociaaleconomische transitie op de arbeidsmarkt: een Europese benchmarking-oefening*
- *Drie gewesten, drie economieën?*
- *Wat leert de Europese enquête naar de loonvorming ons?*
- *De houdbaarheid van de overheidsfinanciën in het licht van de vergrijzing*
- *Het transmissiemechanisme van nieuwe en traditionele instrumenten van monetair en macroprudentieel beleid*
- *Resultaten en financiële situatie van de ondernemingen in 2015*

Working Papers

- 290 *Predicting Belgium's GDP using targeted bridge models*
- 291 *Did export promotion help firms weather the crisis?*
- 292 *On the role of public policies and wage formation for business investment in R&D: A long-run panel analysis*
- 293 *Unraveling firms: Demand, productivity and markups heterogeneity*
- 294 *Unemployment risk and over-indebtedness: A micro-econometric perspective*
- 295 *International shocks and domestic prices: How large are strategic complementarities?*
- 296 *The supplier network of exporters: Connecting the dots*
- 297 *Does one size fit all at all times? The role of country specificities and state dependencies in predicting banking crises.*
- 298 *Competition and product mix adjustment of multi-product exporters: Evidence from Belgium*
- 299 *Economic importance of the Belgian ports: Flemish maritime ports, Liège port complex and the port of Brussels – Report 2014*
- 300 *Misalignment of productivity and wages across regions? Evidence from Belgian matched panel data*
- 301 *The European Payments Union and the origins of Triffin's regional approach towards international monetary integration*
- 302 *The transmission mechanism of credit support policies in the Euro Area*

- 303 *Bank capital (requirements) and credit supply: Evidence from pillar 2 decisions*
- 304 *Monetary and macroprudential policy games in a monetary union*
- 305 *Forward guidance, quantitative easing, or both?*
- 306 *The impact of sectoral macroprudential capital requirements on mortgage loan pricing: Evidence from the Belgian risk weight add-on*
- 307 *Assessing the role of interbank network structure in business and financial cycle analysis*
- 308 *The trade-off between monetary policy and bank stability*
- 309 *The response of euro area sovereign spreads to the ECB unconventional monetary policies*
- 310 *The interdependence of monetary and macroprudential policy under the zero lower bound*
- 311 *The impact of exporting on SME capital structure and debt maturity choices*
- 312 *Heterogeneous firms and the micro origins of aggregate fluctuations*
- 313 *A dynamic factor model for forecasting house prices in Belgium*
- 314 *La Belgique et l'Europe dans la tourmente monétaire des années 1970 – Entretiens avec Jacques van Ypersele*
- 315 *Creating associations to substitute banks' direct credit. Evidence from Belgium*
- 316 *The impact of export promotion on export market entry*

Belgian Prime News

Deze Engelstalige publicatie op kwartaalbasis is het resultaat van een samenwerking tussen de Bank, de Federale Overheidsdienst Financiën (FOD Financiën) en verschillende Primary Dealers.

Elk nummer bevat een 'Consensus forecast' met betrekking tot het verwachte verloop van de belangrijkste macro-economische gegevens voor België, alsook een beschrijving van de meest opmerkelijke recente economische ontwikkelingen.

Voorts wordt telkens een overzicht gegeven van de situatie op de markt van het overheidspapier. In de rubriek 'Treasury highlights' worden de beslissingen van de Schatkist in verband met het beheer van de overheidsschuld toegelicht.

- 70 *Special topic: Tax shift implemented in Belgium to support employment and competitiveness*
- 71 *Special topic: A dynamic economy and sound public finances to overcome troubled waters*
- 72 *Special topic: Brexit: How exposed and how resilient is the Belgian economy?*
- 73 *Special topic: Residential property and mortgage market in Belgium: taking advantage of the low interest rate environment, while avoiding excessive risk exposure*

Statistische publicaties

De Bank stelt talrijke macro-economische statistieken ter beschikking van het publiek via haar website en haar statistische gegevensbank NBB.Stat. Voor de actualisering van specifieke tabellen kunnen abonnementen worden genomen. De publicaties en de perscommuniqués zijn ook in elektronisch formaat beschikbaar op de website van de Bank:

ALGEMENE STATISTIEK:

- *Statistisch Tijdschrift, Economische indicatoren voor België, Consumentenenquête, Halfjaarlijkse investeringsenquête, Conjunctuuronderzoekingen*

BUITENLANDSTATISTIEKEN:

- *Buitenlandse goederen- en dienstenhandel (maandlijks en per kwartaal), Regionale verdeling van de Belgische in- en uitvoer van goederen en diensten (jaarlijks)*
- *Internationale investeringspositie, buitenlandse directe investeringen, betalingsbalans*

FINANCIËLE STATISTIEKEN:

- *Financiële jaar- en kwartaalrekeningen van België*
- *Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen, Monetary financial institutions' interest rates, Bank Lending Survey, Driemaandelijkse enquêtes naar de kredietvoorwaarden: indicator inzake de perceptie van de kredietbelemmering*

NATIONALE REKENINGEN:

- *Kwartaalsectorrekeningen, Kwartaalrekeningen, Eerste raming van de jaarlijkse rekeningen, Rekeningen van de overheid, Arbeidsmarkt, Gedetailleerde rekeningen en tabellen, Aanbod- en gebruikstabellen, Regionale rekeningen met inbegrip van de sectorrekeningen*

MICRO-ECONOMISCHE GEGEVENS:

- *Centrale voor kredieten aan particulieren*
 - *Jaarlijks statistisch verslag*
 - *Maandelijkse kerncijfers met betrekking tot de consumentenkredieten en de hypothecaire kredieten*
- *Centrale voor kredieten aan ondernemingen*
 - *Maandelijkse publicatie van de statistieken van de toegestane en opgenomen kredieten via het Observatorium voor krediet aan niet-financiële vennootschappen*
- *Balanscentrale*
 - *De Balanscentrale stelt de verzamelde jaarrekeningen, een financiële analyse in het kader van het ondernemingsdossier, en sectorale statistieken ter beschikking van het publiek, in formaten die zijn aangepast aan de behoeften van de verschillende groepen gebruikers.*
- *Micro-economische analyses*
 - *De dienst Micro-economische Analyse publiceert haar studies over de financiële resultaten van de ondernemingen en de sociale balans jaarlijks in het Economisch Tijdschrift. De havenstudies komen eveneens jaarlijks aan bod maar dan als Working paper van de Bank. In diezelfde publicatiereeks komen op geregelde tijdstippen ook andere bedrijfstakanalyses aan bod.*

Andere publicaties

- *Ondernemingsverslag 2015. Activiteiten, bestuur en jaarrekening*
- *Verslag 2015. Economische en financiële ontwikkeling*
- *Financial Stability Report 2016*
- *Oktober 2016. Evaluatieverslag 2016 over het vangnetmechanisme van de detailhandelsprijzen voor gas en elektriciteit*
- *Juni 2016. De relaties tussen het VK en de EU in het licht van de Brexit*
- *Maart 2016. Verslag van de Expertengroep 'Concurrentievermogen – Werkgelegenheid' – Commissie 5: 'Opleidingsinspanningen van ondernemingen'*
- *Februari 2016. Bericht van Mevr. Marcia De Wachter, Ondervoorzitter van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid: Economische gevolgen van de vluchtelingengolf in België*

1.5 Contact

DIENSTEN	VESTIGINGEN WAAR DE DIENSTEN WORDEN AANGEBODEN	OPENINGSUREN
Bankbiljetten en muntstukken, Rijkskassier, Balanscentrale, Centrale voor kredieten aan particulieren	Brussel, de Berlaimontlaan 3, Kortrijk en Luik	Van 09u00 tot 15u30, van maandag tot vrijdag
Museum	Brussel, de Berlaimontlaan 3	Van 10u00 tot 17u00, van maandag tot vrijdag

INLICHTINGEN

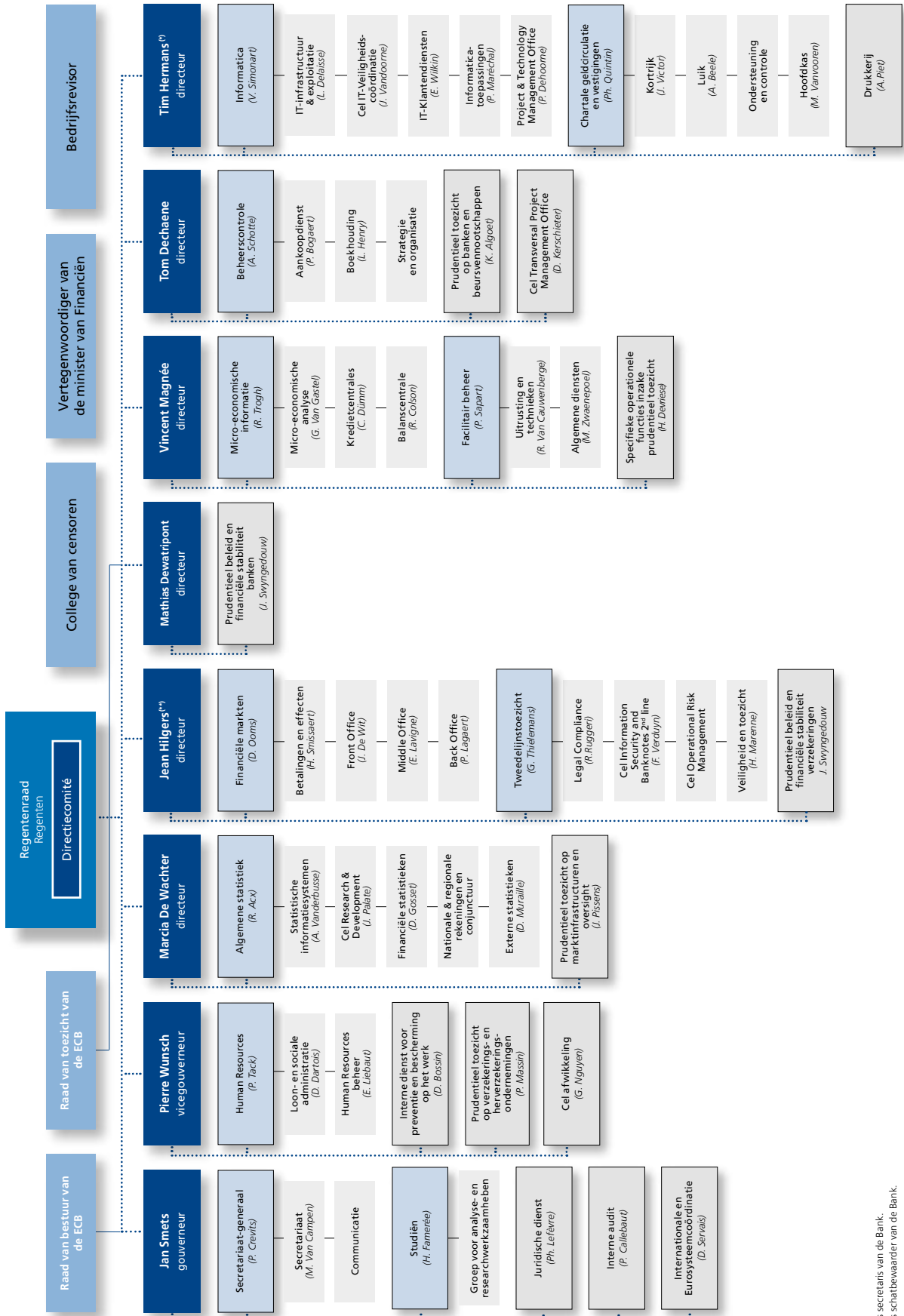
Website :	www.nbb.be
Inlichtingen :	info@nbb.be Tel. +32 2 221 21 11
Contactpersoon pers :	Pierre Crevits, chef van het departement Secretariaat-generaal en communicatie Tel. +32 2 221 30 29 Fax +32 2 221 30 91 pressoffice@nbb.be
Contactpersoon voor de financiële dienst van de aandelen van de Bank :	Marc Lejoly, chef van de dienst Betalingen en effecten Tel. +32 2 221 52 30 Fax +32 2 221 32 05 securities@nbb.be

ADRESSEN

Brussel :	de Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel Tel. +32 2 221 21 11 Fax +32 2 221 31 00 info@nbb.be	Luik :	place St-Paul 12-14-16, 4000 Liège Tel. +32 4 230 62 11 Fax +32 4 230 63 90 liegesg@nbb.be
Kortrijk :	President Kennedypark 43, 8500 Kortrijk Tel. +32 56 27 52 11 Fax +32 56 27 53 90 kortrijksg@nbb.be		

Departementen en diensten : zie website.

Organogram op 1 maart 2017

(*) Is tevens secretaris van de Bank.

(**) Is tevens schatbewaarder van de Bank.